

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/21/2024
Identifikačné číslo spisu:	8414205521
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8414205521.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu O. narodeného U. zastúpeného advokátom JUDr. Jakubom Magdom, Prešov, Požiarnická 3969/21, proti žalovanej A. V., narodenej U., zastúpenej advokátom JUDr. Pavlom Zavackým, Kežmarok, Hradné námestie 29, o zaplatenie 38.000 eur, vedenom na Okresnom súde Kežmarok pod sp. zn. 2C/230/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 22. júna 2023 sp. zn. 21Co/1/2023, takto

rozhodol:

Dovolenie odmieta.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Kežmarok (ďalej len „súd prvej inštancie“, „okresný súd“) rozsudkom z 24. októbra 2022 č. k. 2C/230/2014-255 zamietol žalobu žalobcu o zaplatenie sumy 38.000 eur (I. výrok). Žalovanej vo vzťahu k žalobcovi priznal náhradu trov konania v celom rozsahu (II. výrok).

1.1. Predmetom konania bolo rozhodnutie o vzájomnom návrhu o zaplatenie vyrovnávacieho podielu vo výške 38.000 eur, ktorý bol podaný žalobcom v spore vedenom Okresným súdom Kežmarok pod sp. zn. 2C/123/2011 o vypratanie nehnuteľnosti jedným z rozvedených manželov, (3-izbový družstevný byt č. XX nachádzajúceho sa na X. poschodí bytového domu súpisné č. U., na G. ďalej len „predmetný byt“). V tomto spore okresný súd uložil povinnosť žalobcovi vypratať predmetnú nehnuteľnosť a konanie o vzájomnom protinávhrhu vylúčil na samostatné konanie.

1.2. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia po zistení skutkového stavu uviedol, že z rozsudku okresného súdu sp. zn. 2C/123/2011 z 18. júna 2013 vyplynulo, že počas prvého manželstva žalovanej s H., predstavenstvo Okresného stavebného bytového družstva Poprad (ďalej len „OS BD Poprad“) uznesením pod č. 4/1/89 z 27. januára 1989 žalovanej ako svojmu členovi prideliť do užívania predmetný byt. Dňa 09. apríla 1990 bola spísaná zápisnica o dohode o odovzdaní a prevzatí bytu medzi OS BD Poprad ako vlastníkom a medzi členom družstva, žalovanou. Manželstvo žalovanej s H. bolo právoplatne rozvedené 24. októbra 1989. Keďže byt bol nadobudnutý počas trvania manželstva žalovanej s H. K., bol členský podiel k 3-izbovému družstevnému bytu predmetom vysporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“). Z odôvodnenia rozsudku Okresného súdu

Poprad z 25. júna 1992, č. k. 11C/288/91-60 o vyporiadnaní BSM manželov K. vyplývalo, že účastníci sa dohodli, že po rozvoze bude výlučnou užívateľkou žalovaná. Je teda zrejme, že členský podiel k bytu žalovaná nenadobudla až právoplatnosťou rozsudku o vyporiadnaní BSM manželov K. 22. septembra 1992. Súd mal za jednoznačne preukázané, že výlučnou užívateľkou členského podielu k predmetnému bytu sa stala žalovaná ešte pred uzatvorením manželstva (rozhodnutím OS BD z 27. januára 1989 a 30. januára 1989 bol žalovanej pridelený byt a zápisnica o odovzdaní a prevzatí bytu bola spísaná 09. apríla 1990). Žalovaná sa stala nájomníčkou ešte pred uzatvorením manželstva so žalobcom a uzatvorením manželstva žalobcu a žalovanej v zmysle § 704 ods. 1 zákona č. 40/1964 Z. z. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) tak vznikol len spoločný nájom bytu obom manželom, ale žalobcovi nevzniklo členstvo v družstve (resp. spoločné členstvo manželov v družstve). Následne rozvodom manželstva v zmysle § 705 OZ zaniklo právo spoločného nájmu bytu a právo užívať byt zostalo tomu z manželov, ktorý nadobudol právo na nájom bytu pred uzavretím manželstva, a teda žalovanej. Žalovanému žiadne práva k bytu nevznikli, nakoľko mu nevzniklo členstvo v družstve. Jeho právo k bytu a nárok na vyrovnací podiel nezakladala ani skutočnosť, že hradil všetky úhrady spojené s užívaním bytu ani skutočnosť, že žalovaná v roku 2008 opustila spoločnú domácnosť. Keďže žalobcovi žiadne práva k bytu nevznikli, žalobca na základe žiadnej právnej skutočnosti nenadobudol členské práva k bytu a nevznikol mu ani nárok na vyrovnací podiel. Súd preto žalobu v celom rozsahu zamietol.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 22. júna 2023 č. k. 21Co/1/2023-385 rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) v celom rozsahu potvrdil (I. výrok). Žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (II. výrok).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd zhrnul skutkový stav veci tak, ako ho zistil okresný súd a uzavrel, že nárok na vyplatenie žalovanej sumy z titulu žalobcom tvrdeného členstva bytového družstva, nie je dôvodný. K žalobcom v odvolaní namietanému výkladu ustanovenia § 708 OZ odvolací súd konštatoval, že trvalé opustenie spoločnej domácnosti jedným z manželov spoločných nájomcov družstevného bytu nemá rovnaké následky ako smrť v prípadoch, keď trvale opustí byt ten z manželov, ktorému svedčí buď spoločné alebo individuálne členstvo v družstve. Ak však opustí trvale spoločnú domácnosť manžel, ktorému svedčí len právo spoločného užívania družstevného bytu ale nie aj spoločné členstvo v družstve, v týchto prípadoch zanikne v dôsledku analogického použitia ustanovenia § 707 ods. 2 a § 708 OZ spoločný nájom bytu a jediným nájomcom sa stane druhý z manželov - člen družstva.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj len „dovolateľ“) dovolanie, ktorým navrhol zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu. Podľa jeho názoru okresný súd nesprávne právne posúdil otázku zásadného právneho významu týkajúcu sa okamihu nadobudnutia členského podielu žalovanej v družstve. Aj v dovolacom konaní zotrval na názore, že žalovaná sa stala vlastníkom členského podielu počas ich spoločného manželstva okamihom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o vyporiadnaní bezpodielového spoluvlastníctva žalovanej a jej prvého manžela bez ohľadu na to, že žalovaná nadobudla predmetný byt na základe uznesenia predstavenstva OS BD Poprad.

4. Žalovaná navrhla dovolanie žalobcu ako neprípustné v zmysle ust. § 447 písm. f) CSP odmietnuť, alternatívne ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spisania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie

pripustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu pripustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie pripustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP dovolanie je pripustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, a/alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je pripustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. K posúdeniu dôvodnosti dovolania, (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o pripustnosti dovolania. Právna úprava odvolacieho konania obsiahnutá v CSP dôsledne odlišuje pripustnosť a dôvodnosť dovolania. Pokiaľ by dovolací súd nebral do úvahy absenciu náležitostí pripustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup odvolacieho súdu by v takom prípade porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

10. Dovolanie pripustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP. Okrem toho, nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť pripustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa.

12. V danom prípade žalobca namietal nesprávne právne posúdenie bez bližšej špecifikácie a bez vymedzenia akejkoľvek právnej otázky. Pokiaľ žalobca polemizoval s právnymi závermi nižších súdov o okamihu nadobudnutia členského podielu žalovanej v družstve, spochybňoval správnosť ich rozhodnutia, či kritizoval prístup nižších súdov k právnemu posudzovaniu veci, uvedené námietky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 CSP. V zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. I. ÚS 51/2020, III. ÚS 387/2021) v prípade posudzovania prípustnosti dovolania je dovolací súd viazaný vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Dovolateľ pri namietanom nesprávnom právnom posúdení veci nezadefinoval, nekonkretizoval právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, v nadväznosti na to (logicky) ani nemohol uviesť, v čom nesprávnosť riešenia takej otázky odvolacím súdom podľa jeho názoru spočíva a ako mala byť táto otázka správne vyriešená.

13. Dovolací súd tiež uvádza, že dovolateľ je zo zákona povinný nielen uviesť právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne (a vyložiť, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia), ale tiež konfrontovať túto nesprávnosť s doterajšou rozhodovacou činnosťou odvolacieho súdu, lebo tomu patrí úloha zjednocovať rozhodovaciu činnosť súdov v civilnom konaní. Zákonnodarca v § 421 ods. 1 CSP nedal dovolaciemu súdu možnosť preskúmať právne posúdenie veci odvolacím súdom en bloc, ale naviazal možnosť preskúmania právneho posúdenia veci na určitý vzťah tohto právneho posúdenia k judikatúre (ustálenej rozhodovacej praxi) samotného odvolacieho súdu. Podľa toho je dovolateľ povinný vymedziť, v čom vidí splnenie predpokladov prípustnosti dovolania. Mal teda uviesť, ktorý z predpokladov vymedzených v § 421 ods. 1 CSP je naplnený, a prečo.

14. Vzhľadom na námietku dovolateľa voči nesprávnosti záveru súdov nižších stupňov o ustálení okamihu nadobudnutia členského podielu žalovanej v družstve dovolací súd uvádza, že odôvodnenie dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci námietkami spočívajúcimi v spochybňovaní správnosti skutkových zistení a vyhodnotení dôkazov súdom nižšej inštancie významovo nezodpovedá kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 a § 432 ods. 2 CSP. Dovolací súd poznamenáva, že dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); dovolací súd nie je treťou inštanciou, na ktorej by bolo možné domáhať revízie skutkových zistení vykonaných súdmi nižšej inštancie, nie je súdom skutkovým, a preto dovolanie nie je prostriedkom určeným na prehodnotenie vykonaných dôkazov.

15. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen všeobecnej koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétnemu cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup odvolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

16. V preskúmvanej veci podľa názoru odvolacieho súdu nemožno prijať iný záver, ako ten, že dovolateľom uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP (nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom) nevymedzil spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

17. Výrok o nároku na náhradu trov odvolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.